

Ali imate toliko poguma, da boste nagovorili soseda, da si bo naročil »Slovenskega gospodarja«?

duševni zmedenosti in nevrtačljivosti, jo je okrožno sodišče v Soboti obsodilo le na šest mesecev strogega zapora.

Gerinci, V nedeljo, 29. septembra, smo imeli lepo domačo slovesnost, katero je kljub deževnemu vremenu obiskalo mnogo ljudi. Domači g. župnik Varga nam je namreč blagoslovil novi gasilski dom, ki bo hranil orodje, ki ga človek potrebuje v največji nesreči, ob priliki požara. V popoldanskih urah pa so nam gasilci priredili lepo zabavo, ki je potekla v najlepšem redu.

Čentiba, Vsem je še v živem spominu dogodek, ki je razburil vse zavedne državljane naše okolice. Naša rojakinja Rudaš Marija se je ob neki priliki spozabila tako daleč, da je začela blatiti obstoječi družabni red in državo, zato jo je prejšnjo sredo okrožno sodišče v Soboti obsodilo na eno leto robiže in na izgubo častnih državljanov pravic za dobo dveh let. Upamo, da se bo sedaj spametovala in ji kaj aličnega ne bo več prišlo na misel. — Bliza se čas trgatve, ki pa letos ne bo tako vesela kot prejšnja leta, kajti prideleka bo letos primeroma malo in še ta bo radi stalnega deževja slabše kakovosti.

Dolnja Lendava, Zadnje čase so pri nas in naši okolici čim pogostejši obiski nepoklicanih in ne ljubljenih gostov, ki kradejo vse, kar jih pride pod prste. Oblasti jih pridno zasledujejo in upamo, da bodo ti dolgoprsteži kmalu prišli v roke pravice, kar bi vsi iskreno želeli. — Pred nedavnim je na tukajšnjo ljudsko šolo prišla nova učitelj-ska moč g. Kaiser Marija, ki je doslej službovala v Rajhenburgu. Omenjena je dolga leta službovala v Prekmurju, zato ji želimo, da bi se tudi v Lendavi prav dobro počutila!

Haloze

Sv. Barbara v Halozah. Vinska letina bo tako slaba glede višine ali količine pridelka, kakor je že bila prejšnja leta radi toče. Letos pa radi prevelikega deževja, radi zimske pozebe in tudi radi pomanjkanja denarja, niso vinogradniki mogli nabaviti dovolj galice, da bi večkrat škropili. Sadja pa tudi nimamo nič. Krompir pa nam je skoro ves segnil v zemlji. Mnogim posestnikom je po ravnini poplavilo seno in otavo. Novi potok, ki se uravnava pod nadzorstvom tehničnega inženirja, je pri dvakratni poplavi dobro prestal skušnjo, delo pa ovira prevelika voda, tako da po več dni ni mogoče delati. Delajo pa sami domačini in če ne bo motilo vreme, bodo gotovi do glavne ceste pri mostu. Tisti, ki so zaprti radi suma soudeležbe pri roparskem napadu in umoru trgovke Julike Debeljak, se še niso vrnili iz mariborskih preiskovalnih zaporov. O krivdi osumljenih ima besedo okrožno sodišče v Mariboru, zato ne moremo javiti nič natančnejšega. Vsak Barbarčan pa želi, da bi bili krivci pošteno kaznovani.

Konjiški okraj

Slov. Konjice. Vprašanje šolskih prostorov postaja pri nas čedalje bolj resna in nujna zadeva.

no izsesavanje delovnega ljudstva od strani graščakov, ki so po ukinitvi naturalnega gospodarstva brezobzirno začeli hlastati za denarjem.

Da navedem še nekaj najbolj črnih let, ki so prinesla našim krajem ne malo gorja!

Leta 1601. je sneg uničil proso in ajdo in leta 1605. je Sava prestopila bregove, odnesla mnogo hiš in gospodarskih poslopij ter naplavila polja z gramozom.

letu 1608./9. je bila tako huda zima, da se je divjad približala vasem. Istega leta so se v Slovenskih goricah pojavile miši v taki množini, da so pokončale vse poljske pridelke.

Leto 1627. je bilo tako deževno, da so ajdo želi šele ob koncu novembra, naslednje leto zaznamuje hud potres, ki se je ponavljal celih 12 dni; sledila mu je lakota in druginja.

Leta 1634. je bila zopet izredno huda zima, deset let na to pa je prišla v deželo kuga, ki je morila še v naslednjem letu ter se leta 1646. preselila na Kranjsko, kjer je razsajala tja do leta 1649. Dejstvo, da so pustili mrliče po več dni nepokopane ali jih celo nastavljali psom in volkovom, je še pospeševalo širjenje kužnih bolezni!

Pri natrpano polnih ter nepravilno in nezadostno zračenih učilnicah, poleg slabo oblečenih in pomanjkljivo hranjenih otrok ne moremo pričakovati tistih uspehov, ki bi lahko bili ob urejenih razmerah. Dolgo se tako stanje ne bo moglo vzdržati in se bo morala najti pot k popolni in sorazmerni enakopravnosti. Saj je vendar ljudska šola prva in najpotrebnejša, ne pa, kakor se pri nas dogaja, ravno nasprotno. V imenu vseh prizadetih staršev prosimo, da se čimprej uredi te neznosne razmere!

Laški okraj

Laško, Sadja ni v našem okraju letos skoraj popolnoma nič. Ljudje pravijo: ako bi bilo letos vsaj toliko sadja, kolikor se ga je lani pokvarilo, pa bi ga bilo zadosti, saj ga je bilo lani toliko, da bi ljudje niso mogli pravočasno spraviti. Upanje imamo, da bo prihodnje leto bolje. Tudi sušenje sadja se, kakor v starih časih, tudi sedaj uveljavlja. Lansko leto so se postavile moderne sadne sušilnice na Dolu pri Hrastniku, Sv. Marjeti v Zgornji Rečici in v Stopčah pri Laškem. Vse seveda s pomočjo občin, okrajnega kmetijskega odbora in banovine. Tudi v bodoče, posebno sedaj, ko se bodo delali proračuni, se naj vstavijo v občinske proračune tozadevne postavke. Okrajni kmetijski odbor bo na proračunski seji zopet vstavil tozadevne postavke. V bodočem letu je predvideno, da se bodo gradile sadne sušilnice v Trboviah, Sv. Jederti v Govclih, v Loki pri Zladi-

nem mostu, Sv. Miklavžu, Sv. Lenartu in Jurkloštru. Seveda podpora ne zadostuje, prebivalci, oziroma vaščani morajo z delom in blagom zraven prispevati. Torej je predvsem potrebno, da se ljudje dotičnega kraja sami brigajo za zgradbo.

Laško, Na pobudo krajevne Kmetčke zveze so kmetje iz bližnje laške okolice sklenili zvišati cene mleku od 2 na 2.50 din za liter. O tej zadevi je »Nova doba« objavila dopis, v katerem ne odreja pravice, da bi kmetje ne smeli zvišati cen mleku, vendar pravi, da je potrebno zvišati plače delavcem in nameščencem, s čimer se tudi okoliški kmetje popolnoma strinjamo. Glede mlečnih cen samih moramo pa pripomniti, da se mleko ni podražilo v istem razmerju kakor nekatera druga živila, predvsem moka, katero moramo tudi kmetje kupovati. Najnižja cena mleku v zadnjem desetletju je bila 1.50 din, sedaj je zvišana na 2.50. Pripomniti pa je treba, da zalagajo mesto Laško z mlekom predvsem mali kmetje. Večji kmetje se pečajo v naši okolici predvsem z rejo volov in pitanjem živine, a manjši, socialno šibkejši kmetje, ki imajo malo zemlje, pa z rejo krav in prodajo mleka. Za denar, ki ga dobijo za mleko, kupujejo moko, katera se je pa bolj podražila kot mleko. Zaradi tega smatramo zvišanje cen mleku za upravičeno. Sicer je pa mleko edini pridelek, pri katerem kmet določa cene, medtem ko vsem drugim pridelkom določajo cene drugi. Želimo pa delavcem in drugim, da si tudi izboljšajo svoj položaj!

Preskrba Evrope s surovim oljem

Uporaba olja, ako odračunamo Anglijo ter Rusijo, je znašala v zadnji mirni spomladi 1938 okrog 23 milijonov ton. V Evropi pa je mogoče pridobiti 8 milijonov ton. To pomeni, da razpolaga danes blokirana Evropa samo z eno tretjino oljne proizvodnje, katero je uporabljala v navadnih mirnih časih. Največ evropskega petroleja je dajala Romunija. Skupni uvoz iz te države je znašal leta 1939. okrog 4,2 milijona ton. Od teh so izvozili Romuni tri četrtine po morju. Pri najbolj povečanem izvozu po Donavi in železnici zamore Romunija izvoziti komaj tri milijone ton.

Za Romunijo pride kot drugi največji proizvajalec olja Nemčija, katera je producirala doslej na umeten način 2,5 milijona ton bencina na leto. Manjši in manj važni producenti surovega olja so: Albanija, Poljska, Madžarska ter Alžacija.

Evropa proizvaja komaj eno tretjino olja, katerega resnično porabi. Iz tega si lahko tudi razlagamo, da vlada pri več nego enoletni zaporji Evrope povsod pomanjkanje bencina.

Še bolj pomisleka vredno nego pomanjkanje bencina je pri dolgem trajanju vojne pomanjkanje olja za mazanje. Sedaj razpolaga Evropa letno samo z okrog 600.000 tonami olja za mazanje. Nemčija je porabila v mir-

nih časih 750.000 ton tega olja. Pomanjkanje olja za mazanje grozi tako nevarno, da ga bo težje nadomestiti kot pa bencin. Olje za mazanje ni samo življenjskega pomena za industrijo in poljedelstvo, ampak tudi za železnice. Na železnicah ne smejo štediti s tem oljem, ker sicer se bo promet samo ob sebi ustavil ter onemogočil.

Največji dobavitelj surovih olj Evropi je danes Rusija, od koder se uvozi letno 200.000 ton. Romunija lahko izvozi letno samo 45.000 ton olja za mazanje.

Ali je mogoče voditi vojno brez zlata?

Nikolaj Machiavelli, italijanski državnik in pisatelj zgodovine, je na zgoraj stavljeno vprašanje odgovoril s: da. V svojih slavnih »Razgovorih« je napisal med drugim tudi tole: »V vojni je železo bolj potrebno kot zlato. Nasprotno splošnemu mnenju ni živcev vojne zlato, ampak dobri vojaki. Da najdemo dobre vojaške, ne zadostuje zlato, ampak z dobrim vojaštvom je mogoče najti zlato.«

Machiavelli je umrl leta 1527. Njegovi vojni nauki se niso nikoli tako do pičice uresničili kot danes, več nego štiri sto let po njegovi smrti.

Zaradi prepogostega deževja poleti in jeseni je bila leta 1675. trgatve zelo pozna in slaba; grozdje je komaj na pol dozorelo in vino je bilo kislo. Žitni pridelek je bil pičel, šrambe prazne; kmetje so mleli drevesno skorjo in laneno seme ter si iz tega pekli kruh — pravi Valvazor.

V letih 1679. do 1683. pa je gospodarila zopet kuga.

Poletje leta 1685. je bilo izredno mrzlo, hudi vetrovi so podirali kozolce, lomili drevje, odnašali hišam strehe; o kresu so zamrzile vode. Sledili sta druginja in lakota.

V letu 1709. je bila tako huda zima, da so ptice padale z drevja in je ponekod živina zamrznila v hlevih. Tri leta na to omenja Loška kronika živinsko kugo, zato so bili živinski sejmi prepovedani.

Silna druginja je bila tudi leta 1757.; ljudje so mleli grozdne pečke in koruzne storže ter si iz take moke pekli kruh. Otroci so zapuščali starše in si šli iskat živeža po svetu.

V pratiki iz leta 1761. beremo: Nikoli še ni bila tako huda zima, kakor 1759 na 1760. Koliko smo kurili in sobe se niso dale dosti se-

greti! Kdor je šel proti vetru, je bil v nevarnosti, da zmrzne. Če si vrgel vodo iz tretjega nadstropja, je padel led na tla; na ustnicah so zamrzile sline. Januarja je bila zemlja devet čevljev globoko zamrzla; drobnica in teleta so po hlevih pocepala od mraza; mraz je razredčil ptice. Vse je bilo žalostno in potrto, da še pustnih veselje ni bilo.

Leta 1772., 5. oktobra, je udarila debela toča, da je vinski mošt tekel po vinogradih kakor iz preše. Pet let na to je bila slaba žitna letina, dve leti po tem pa grozna suša in vročina, ki je povzročila govejo kugo.

V letih 1788. ter 1801. in 1802. pa so ljudje mrli za grižo in kozami.

Tako sem podal nekaj bežnih slik o črnih dneh, ki so jih doživeli in preživeli naši predniki.

Boljše razvite prometne okolnosti in gospodarski sistem sploh, kakor tudi socialna ureditev v vseh stanovih — da ne pozabimo visokega napredka medicinske vede in tehnike! — vsi ti činitelji pa so v 19. in 20. stoletju marsikako teh neugod omilili, če ne popolnoma onemogočili.